

Ronde 3

De boekenkaravaan

Ilona Plichart

Leesweb, Antwerpen

ilona.plichart@leesweb.be

Leesweb coördineert de Boekenkaravaan en werkt samen met scholen en opleidingsprojecten voor volwassenen. Leesweb beschouwt de Boekenkaravaan als een kunsteducatief project, waarbij cultuurparticipatie en taalbevordering vanzelfsprekend samengaan.

De doelstelling van de Boekenkaravaan is leesplezier, *goesting* in boeken en lezen doen groeien bij jonge kinderen. En natuurlijk hun ouders laten zien dat de kinderen genieten, en de ouders stimuleren om zelf te vertellen en voor te lezen, in de taal waarin ze zich het beste vinden. Voorlezen bij de Boekenkaravaan is gewoon prettig, staat los van dwang en prestatie. Dit is de beste manier om enthousiasme voor boeken en voor prenten te wekken. De Boekenkaravaan wil de verbeelding van kinderen prikkelen. Op de boekenfeesten waarmee het project jaarlijks afgesloten wordt, bieden we daarom laagdrempelige kunstzinnige workshops aan waarin we kinderen laten beleven wat je allemaal kunt doen als je vertrekt vanuit een verhaal.

Het opzet van de Boekenkaravaan is vrij eenvoudig. een vrijwilliger of een student leest in het najaar wekelijks een uurtje voor bij een gezin. Op het einde van de periode brengt zij/hij samen met het gezin een bezoek aan de dichtstbijzijnde bibliotheek. Elke voorleesperiode wordt afgesloten met een kunstzinnig en gezellig boekenfeest voor voorleeskinderen, ouders, leerkrachten en vrijwilligers.

De Boekenkaravaan doorkruist Antwerpen sinds 2002. In dat opstartjaar kregen een twintigtal gezinnen een voorlezer over de vloer. Anno 2007 lezen studenten en vrijwilligers voor bij een tweehonderdtal gezinnen van een zestal scholen en twee opleidingsprojecten voor ouders. Ook in een kinderdagverblijf laten voorlezers peuters kennismaken met boeken. Er is een boekenkaravaanlied en een groots boekenfeest dat elke editie afsluit. De Boekenkaravaan groeit elk jaar, mee door de creatieve ideeën van leerkrachten en de vele vrijwilligers.

De Boekenkaravaan is uiteraard een onderwijsondersteunend project. De samenwerking met scholen is dan ook cruciaal. Leerkrachten kunnen zorgen voor een sneeuwbal-effect. Hun enthousiasme trekt ouders en kinderen over de streep om deel te nemen. Gemotiveerde leerkrachten luisteren naar de verhalen van kinderen over de

voorleeservaringen thuis. Gemotiveerde leerkrachten grijpen die aan om verder te werken rond lees- en taalvaardigheid. De beste ervaringen hebben we met scholen die de Boekenkaravaan integreren als één project rond taal- en leesbevordering.

Drempelverlagend

De resultaten van 6 jaar Boekenkaravaan zijn moeilijk te vatten in concrete cijfers. Het enthousiasme is groot, bij de kinderen, de gezinnen en de scholen. Mond-aan-mond-reclame speelt een belangrijke rol: ouders vertellen aan elkaar dat ze thuis een voorlezer op bezoek krijgen, en stimuleren elkaar om deel te nemen. We merken vaak dat ouders verwonderd zijn over het plezier dat kinderen aan boeken beleven. Een aantal gezinnen zet samen met de voorlezer de stap naar de bibliotheek. De Boekenkaravaan werkt in elk geval drempelverlagend en nodigt uit tot cultuurparticipatie. Het engagement dat ouders aangaan door thuis een voorlezer te ontvangen, is nauwelijks te onderschatten. Het is niet vanzelfsprekend om je deur open te zetten voor een vreemde. Het eerste contact, de eerste voorleesbeurt, is erg aftastend. Nadien groeit er vertrouwen – en vaak echte vriendschap. Dat persoonlijke contact is één van de sterke factoren van de Boekenkaravaan.

De Boekenkaravaanscholen merken dat leerlingen plots over boeken praten, en dat ze lezen leuker vinden. Tegelijkertijd is duidelijk dat taal- en leesniveau vooruitgaat op scholen die op vele manieren werken rond en met boeken en lezen. De Boekenkaravaan is slechts één van de projecten rond lezen en taal waaraan deze scholen participeren of die ze zelf opzetten – en daar zijn wij blij om!

De Boekenkaravaan praktisch

Een vijftal jaar ervaring leert ons dat er drie cruciale factoren zijn om de Boekenkaravaan te doen slagen: gemotiveerde leerkrachten, goed voorbereide voorlezers en heldere doelstellingen.

- Een project heeft er baat bij als de doelstellingen helder geformuleerd worden. Kinderen naar de bibliotheek krijgen is iets anders dan werken rond leesplezier met taalzwakke kinderen. Bij de Boekenkaravaan is dit laatste de hoofddoelstelling. Bibliotheekbezoek is een – belangrijk- nevendoeel, dat in dienst staat van blijvend leesplezier creëren.
- Leerkrachten spreken de kinderen aan en stimuleren kinderen en ouders om een voorlezer aan huis te ontvangen. De Boekenkaravaan staat nergens zonder gemotiveerde leerkrachten die aan de slag gaan met het enthousiasme van de kinderen over 'hun voorlezer'.

- Voorlezers van de Boekenkaravaan vormen een ongelooflijk diverse groep van gemotiveerde boekenliefhebbers. Tijdens de workshop wordt duidelijk hoe belangrijk het is hen goed te informeren en op te volgen. Naast deze drie factoren is coördinatie uiteraard belangrijk: voorlezers en gezinnen moeten gecontacteerd en opgevolgd worden, en beiden hebben nood aan een centraal aanspreekpunt. We zijn ervan overtuigd dat een school een kleiner, lokaler vertelproject zelf kan coördineren. Die kleinere schaal komt automatisch: als één school een gelijkaardig project opstart, gaat het niet om 200 voorlezers, misschien slechts om 30. Bij een groter project moet inderdaad gezocht worden naar personeelstijd.

De voorlezers

Voor voorlezers betekent deelnemen aan de Boekenkaravaan zichzelf openstellen voor een heel nieuwe ervaring. Op bezoek bij een gezin, tasten zij de grenzen af: welke rol neem je als voorlezer op? hoe baken je de bezoeken af? wat verwacht het gezin? Geenszins vanzelfsprekende vragen, waarop elke voorlezer door de individuele ervaring een antwoord zoekt. Ook voor voorlezers betekent de Boekenkaravaan dus zichzelf ontplooien. En ook een (her)ontdekken van het kinderboekenaanbod.

Voorlezers voorbereiden, houdt vanzelfsprekend in hen de weg te wijzen naar boeken die geschikt zijn voor het Boekenkaravaanpubliek. Zodat het juiste boek op de juiste plek voorgelezen wordt. Ook taalarme kinderen genieten van een boek dat aansluit bij hun cognitieve ontwikkeling. Boekenkaravaankinderen die veel moeite hebben met concentratie, houden van actieve boeken. *Waar is de taart* (Thé Tjong-Khing) is een uitdagend zoek- en kijkboek zonder woorden. Sommige boeken doen het goed ongeacht de culturele achtergrond van voorleeskinderen: prinsessen en heksen of tovenaars, succes gegarandeerd. *De prinses met de lange haren* (Annemarie van Haeringen) wordt door elk kind gesmaakt.

Het is jammer dat de multiculturele maatschappij, die voor onze voorleeskinderen hun dagelijkse leefomgeving vormt, in de kinderliteratuur weinig zichtbaar wordt. *Tasjes* van Marita de Sterck, *Prinses Arabella is jarig* (Mylo Freeman) of de boeken over *Jules* (Annemarie Berebrouckx) brengen op een vanzelfsprekende manier kleur in hun verhaal. Boeken die ingaan op de concrete leefsituatie van kansarme kinderen, zijn voornamelijk zeldzaam. Het blijft zoeken naar boeken die niet de middenklassegezinnen (mooi huis, 2 kinderen, een hond) portretteren. Gelukkig zijn goede boeken gewoon goed: elk kind geniet van *Feodoor heeft zeven zussen* (Marjet Huiberts en Sieb Posthuma).

www.boekenkaravaan.be
www.leesweb.be